

УДК 929(092):911.1

ОЛЕГ ФЕДІРКО – МАЕСТРО ЛАНДШАФТОЗНАВСТВА Й ПОШАНОВУВАЧ КАРПАТ І СЛОВА...

Володимир Біланюк , Євген Іванов

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. П. Дорошенка, 41, м. Львів, Україна, 79007
e-mail: volodymyr.bilanyuk@lnu.edu.ua; yevhen.ivanov@lnu.edu.ua*

Розглянуто головні історичні віхи кандидата географічних наук, доцента кафедри фізичної географії Олега Федірка (1954–2011). У 1976 р. закінчив навчання на географічному факультеті Львівського державного університету імені Івана Франка. На кафедрі фізичної географії відбулося його професійне наукове і педагогічне становлення. У 1984–1987 рр. він навчався в аспірантурі, а в 1993–1996 рр. – докторантурі Львівського університету. Олег Федірко в різні роки працював на посадах старшого лаборанта, асистента і доцента кафедри фізичної географії. Був багаторічним членом спеціалізованої вченої ради К.35.051.05 у Львівському університеті, активним учасником у громадському житті Університету, членом профкому, вченим секретарем Львівського відділення Географічного товариства Української РСР, заступником голови секції географії Наукового товариства імені Т. Шевченка, керівником географічного гуртка Малої академії наук.

Автор понад 60 наукових робіт з актуальних теоретичних, методичних і прикладних питань фізичної географії і ландшафтознавства. Досліджував карпатські ландшафти з позиції їхньої еволюції та екології, вивчав проблеми ландшафтного картографування природоохоронних територій.

Ключові слова: доцент, фізична географія, ландшафтознавство, Українські Карпати, Чорногора.

Вступ. Олег Миколайович ФЕДІРКО народився 30 серпня 1954 р. у м. Сколе, в одному з центрів Бойківщини, яке розміщено в межах низькогір'я Сколівських Бескидів, у долині р. Опір, тому не випадково майже увесь власний творчий доробок присвятив рідним Карпатам. Він народився у сім'ї робітника. Батько – Федірко Микола Семенович, був майстром Сколівського райпобудкомбінату, учасником Другої світової війни, а мати – Федірко Стефанія Миколаївна – домогосподаркою.

У 1961–1971 рр. навчався в Сколівській середній школі № 1, а після її закінчення поїхав до Львова...

У Львові вступив на географічний факультет Львівського державного університету імені Івана Франка, який закінчив у 1976 р. Власне з цим факультетом й Львівським університетом пов'язане подальше наукове, викладацьке й дружнє життя

*Рис. 1. Олег Федірко.
Fig. 1. Oleg Fedirko.*

маестро. Під час написання використано архівну справу Архіву Львівського національного університету імені Івана Франка [1], найповніше науково-популярне видання про кафедру фізичної географії [2] і спогади колег, що опубліковані в матеріалах конференцій [3, 4].

Виклад основного матеріалу. То чому ж називаємо Олега Миколайовича маестро ландшафтознавства й пошановувачем Карпат і слова? Розглянемо головні риси його особистості, сторінки наукової і педагогічної діяльності. Сьогодні залишилися не так багато згадок про Олега Федірка як поважного географа, а тих, що його добре пам'ятають, вшановують відповідальність до науки і рідного краю, цінують кожне слово, анекдоти й просто видатні перли. Іронія завжди властива географам, але мало хто міг змагатися із ним в тонкому відчутті поєднання гострого розуму і тонкого гумору, йому вдавалося збирати широке коло пошановувачів творчості, а окремі життєві історії чи гуморески поширювалися стінами географічного факультету тижнями, місяцями й навіть роками, обростаючи новими деталями.

На кафедрі фізичної географії відбулося професійне наукове і педагогічне становлення Олега Федірка. У 1984–1987 рр. він навчався в аспірантурі, а у 1993–1996 рр. – докторантурі Львівського університету.

Олег Федірко в різні роки працював на посадах старшого лаборанта, асистента і доцента кафедри фізичної географії. Після закінчення навчання у 1976–1979 рр. він починає працювати старшим лаборантом, зокрема успішно реалізовує перше завдання від “шефа” – завідувача кафедри, професора Гаврила Міллера, а саме створення Лабораторії ландшафтних досліджень (рис. 2а). У 1976 р., тоді зі студентами, а нині професорами Маркіяном Мальським і Юрієм Присяжнюком, під час практики в Красноярському інституті лісу імені академіка Сукачова, здійснюють ландшафтне картування Єнісейського кряжу (рис. 2б).

а)

Рис. 2. Під час виконання перших доручень “шефа”. Світлини середини 1970-х рр.
Fig. 2. When performing the first “boss” orders. Photos from the mid-1970’s.

б)

Наступним важливим завданням від “шефа” стала підготовка літом 1977 р. Чорногірського географічного стаціонару до проведення перших навчальних і виробничих практик. Варто відзначити, що передовими дослідниками, які цілеспрямовано готували

стаціонар для проведення навчальних практик – були власне молоді лаборанти кафедри фізичної географії: Олег Федірко і Марія Міляннич, які разом з активними студентами провели в наметах і склали великомасштабний детальний профіль, так званий ландшафтний трансект від Чорногірського географічного стаціонару через хребет Козмеска і Заросляк й аж до Говерли.

У цей час О. Федірко також виконував різні громадські доручення, зокрема був наставником академічної групи, куратором Студентського наукового товариства географічного факультету, членом профбюро географічного факультету, лектором товариства “Знання” тощо.

Був багаторічним членом спеціалізованої вченої ради К.35.051.05 у Львівському університеті. Водночас активним учасником у громадському житті Університету, членом профкому, вченим секретарем Львівського відділення Географічного товариства Української РСР, керівником географічного гуртка Малої академії наук, а також заступником голови секції географії Наукового товариства імені Т. Шевченка.

У 1994–2001 рр. Олег Миколайович став заступником завідувача кафедри фізичної географії, яким на той час був доцент Богдан Муха. З 14 грудня 1998 р. до 31 липня 1999 р., на час хвороби завідувача кафедри, Олега Федірка призначили тимчасовим виконувачем обов’язків на цю посаду. В цей час він також стає заступником голови Асоціації ландшафтних екологів України.

Автор понад 60 наукових робіт з актуальних теоретичних, методичних і прикладних проблем ландшафтознавства. Перші публікації Олега Федірка підготовлені в 1980–1984 рр., в час перебування на посаді асистента кафедри фізичної географії. Так у Віснику Всесоюзного географічного товариства, опубліковано першу його статтю: “Використання теорії прийняття рішень у врегулюванні природних процесів” (1981). Невдовзі побачили світ ще дві статті у фахових виданнях: “Оптимізація використання території” (1982, співав. Й. Галамбош), “Ландшафтні дослідження для цілей природокористування” (1982, співав. Г. Міллер, С. Кукурудза).

Під час навчання в аспірантурі одноосібно та у співавторстві опубліковано тези доповідей: “Ще раз про використання народних географічних термінів у ландшафтознавстві” (1984), “Ландшафтно-лісозахисні дослідження у системі раціонального природокористування” (1985), “Прикладні аспекти ландшафтної діагностики і прогнозування” (1985, співав. Г. Міллер, Б. Муха, В. Петлін та ін.). Ще до захисту дисертаційної роботи надруковано дві фахові статті: “Прогностична модель лісопатологічного процесу в ПТК” (1986) і “Програма-алгоритм прикладних експедиційних ландшафтних досліджень антропогенно-порушених лісових масивів” (1986, співав. Г. Міллер).

На Раді при Відділенні географії Інституту геофізики ім. С. Субботіна АН УРСР (м. Київ) 30 червня 1988 р. Олег Федірко захистив дисертацію на тему: “Ландшафтне дослідження лісопатологій (на прикладі Карпат)”, йому було присуджено науковий ступінь кандидата географічних наук. Науковим керівником був професор Гаврило Міллер. Цього ж року опублікував статтю “Лісопатологічна ситуація як функція ландшафтно-структурної організації території” (1988) і тези доповіді “Прикордонні зони природних територіальних систем” (1988, співав. Г. Міллер, В. Петлін).

На 1990-ті рр. припадає “пік” публікацій автора, коли Олег Федірко розкрив чимало актуальних теоретичних і прикладних ландшафтно-екологічних проблем: “Контактні зони природних територіальних систем” (1990, співав. Г. Міллер, В. Петлін), “Явище деструкції гірсько-лісових ландшафтів в Українських Карпатах” (1990), “Комплексне географічне дослідження заповідника “Розточчя” та організація заповідної справи” (1990, співав. Я. Ду-

біна, Ю. Зінько, І. Ковальчук, Я. Кравчук), “Ландшафтний підхід до охорони і відтворення при полонинських лісів в Українських Карпатах” (1991, співав. А. Байцар), “Гірсько-лісові комплекси в екстремальних умовах” (1992, співав. П. Шубер, А. Байцар), “Контурна лісо-реставрація як спосіб формування стійких лісових систем” (1992), “Проблеми реконструкції приполонинських лісів Гуцульщини” (1993, співав. А. Байцар), “Природні передумови організації геоекологічного моніторингу Українських Карпат” (1993, співав. А. Мельник, Г. Міллер), “До проблеми відновлення порушених природних систем у заповідниках” (1993), “Структура, деструкція та реконструкція гірсько-лісових систем Українських Карпат” (1994), “Основні тенденції перебудови структури гірсько-лісових систем Українських Карпат” (1994), “3 джерел карпатської народної фізико-географічної термінології” (1994), “Особливості ландшафтно-ї структури заповідника “Розточчя” (1995, співав. Г. Міллер, В. Брусак), “Ландшафтна диференціація території Карпатського біосферного заповідника” (1997, співав. Г. Міллер, В. Брусак), “Вітки інтеграції ландшафтно-екологічних ідей (короткий історичний нарис)” (1999), “Стріальний рівень організації гірського ландшафту чи ефект стріальності у ландшафтному устрої гір?” (1999).

У період (1989–1993 рр.) вийшло третомне видання “Географічної енциклопедії України”, зокрема Олег Федірко брав участь у написанні термінів: Бребенескул, Брескул, Говерла, Карпати Українські, Сколівські Бескиди і Сколівська улоговина.

У 2000-х рр. опублікував низку наукових праць, головно проблем ландшафтного вивчення і картування природоохоронних територій, зокрема: “Про “узаконену” переоцінку ключового природно-антропогенного протиріччя в Карпатському регіоні України” (2000), “Причинно-наслідковий сценарій водно-стихійних явищ у карпатському регіоні” (2000), “Розточчя як унікальний природоохоронний регіон” (2000, співав. В. Брусак), “Ландшафтне різноманіття Національного природного парку “Сколівські Бескиди” (2003, співав. М. Фізяр, Б. Хомин), “Ландшафтне картографування як необхідний етап організації території національного парку” (2006, співав. М. Фізяр, Б. Хомин), “Ландшафтна карта Яворівського НПП (масштаб 1 : 15 000)” (2008, співав. В. Брусак), “Ландшафтна карта Українського Розточчя (масштаб 1 : 200 000)” (2008, співав. Б. Муха, В. Брусак), “Ландшафтно-екологічні особливості поширення раритетних видів рослин у польодовикових карах Чорногори” (2008, співав. Б. Сенчина, І. Притула), “Деякі підсумки та перспективи ландшафтного вивчення Чорногори” (2009).

В останні роки життя Олег Миколайович був науковим редактором та із завзяттям працював над колективною монографією “Національний природний парк “Сколівські Бескиди”. Географічне середовище”, що присвячена збереженню ландшафтного різноманіття рідного краю, складав детальну ландшафтну карту НПП “Сколівські Бескиди”. Зокрема був автором розділів “Що означає власна назва “Сколівські Бескиди”” (4 с.) [7], “Сколівські Бескиди у системі ландшафтів Українських Карпат” (19 с.) [6], “Ландшафтна структура НПП “Сколівські Бескиди” (15 с., співав. Б. Хомин) [5]. За життя його монографічна праця не встигла побачити світ. У 1914 р., до його сумного 60-літнього ювілею колеги з кафедри фізичної географії підготували електронний бібліографічний довідник, у якому, зокрема розмістили неопубліковані розділи цієї монографії.

Водночас автор брав активну участь і в опублікуванні іншої колективної монографії “Геоекологічне моделювання стану пам’яток природи та історії” (2010), в якій висвітлює особливості ландшафтно-ї структури Стільського городища.

На жаль, у житті так сталося, що серед усіх опублікованих праць автор найкращими вважав неопубліковані матеріали кандидатської і незавершеної докторської дисертацій.

Головним напрямом наукової діяльності все життя було вивчення карпатських ландшафтів, серед чого головними доробками Олега Федірка вважають схему фізико-географічного районування Українських Карпат, а також напрацювання у галузі ландшафтних досліджень для раціонального природокористування у регіоні. Варто визнати, що він багаторічно досліджував і Розточчя і Опілля, вивчав заповідник “Розточчя”, НПП “Яворівський”, природно-історичну пам’ятку “Стільське горбогір’я”, але улюбленим місцем роботи і відпочинку залишалася Чорногора і Чорногірський географічний стаціонар (рис. 3).

Рис. 3. На Чорногірському географічному стаціонарі після весняного снігопаду.

О. Федірко стоїть четвертим зліва у колективі кафедри фізичної географії.

Світлина – травень 1989 р.

Fig. 3. At the Chornohora Geographical Station after a spring snowfall.

O. Fedirko stands 4-th from the left in the staff of the Department of Physical Geography. Photo – May 1989.

Окрім того, зосереджував увагу на основних тенденціях перебудови структури гірсько-лісових систем Українських Карпат. У рамках цього дослідження однією з фундаментальних (можливо й сакральних) ідей було відновлення корінних деревостанів у межах гірських територій. У рамках розвитку ландшафтознавчої науки важливим є висновок зроблений автором, що ландшафтні стрії не тільки об’єднують літологічно однорідні урочища в одну систему вищого рангу, а й роз’єднують об’єктивні природні єдності спільного морфогенезу нижчого рангу (навіть ландшафтних фацій).

За увесь час роботи на кафедрі фізичної географії неодноразово брав участь у транскарпатських наукових експедиціях під керівництвом професора Гаврила Міллера, під час яких встановлював структуру, динаміку, проблеми природних комплексів Українських Карпат (рис. 4).

Рис. 4. Під час транскарпатської наукової експедиції. Світлина – серпень 1986 р.

Fig. 4. During the Transcarpathian scientific expedition. Photo – August 1984.

Загалом коло наукових інтересів Олега Федірка є доволі широким. У його уподобаннях слід виділити декілька напрямів, які стосуються і теоретико-методологічних засад у географічній науці, і практичного застосування отриманих результатів ландшафтознавчих і геоекологічних досліджень.

На глобальному рівні географічної науки, головню, розглядають теоретичні проблеми фізичної географії, зіставляють погляди на об'єкт дослідження, його місце в системі наук та сутність наукового підходу до аналізу еволюції теоретичних основ фізичної географії. Зосереджується увага на становленні фізичної географії у XIX–XX ст. Акцентується на джерелах та передісторії науки, теоретичний прорив на початку XX ст. Подається уявлення про мету фізико-географічного районування, проводиться ознайомлення зі системою таксономічних одиниць районування: “Фізична географія – це комплекс наук, чи наука про комплекс?” – таким логічним запитанням автор запрошував своїх колег до дискусії стосовно наукової сутності фізичної географії.

Ще одним напрямом роботи є еволюція ландшафтів, де розглядається історія їхнього розвитку та еволюційні зміни за останні декілька десятків тисяч років. Зроблено акцент на становленні палеоландшафтознавства в Україні з глобальною геохронологією та палеоландшафтною шкалою. Особливе місце відведено методології та методам цієї науки з використанням загальних та спеціальних методів (палеоландшафтний метод), а також методики створення палеоландшафтних карт.

Окремим напрямом дослідження є екологія ландшафту. Запропоновані автором нові концептуальні підходи ґрунтуються на уявленнях про географічний ландшафт як інтегровану фізико-хіміко-біологічну природну систему. Головно акцентується увага на вплив життє-

діяльності органічної природи у формуванні просторово-часової структури ландшафту (вертикальній і горизонтальній будові, часовій організації ландшафту). Під час вивчення динаміки гірських ландшафтів, у рамках якого проведено дослідження лісопатологій, та прояву небезпечних природно-антропогенних процесів, з'ясовано основні тенденції перебудови структури гірсько-лісових ландшафтних систем.

Особливе місце в наукових інтересах Олега Федірка займають комплексні географічні дослідження і картування природоохоронних територій Західного регіону України, серед яких варто виокремити такі національні природні парки, як Карпатський, Сколівські Бескиди, Синевирський та Яворівський. Ним відзначено, що власне ландшафтне картографування є необхідним етапом територіального планування природоохоронних об'єктів. Акцентовано увагу на проблемах відновлення порушених природних систем природоохоронних територій та на питаннях оцінювання їх ландшафтного різноманіття. Значна частина роботи приділяється ландшафтному різноманіттю національних природних парків. Як приклад, за результатами регіональних досліджень встановлено місце Сколівських Бескид у системі ландшафтів Українських Карпат та вивчено ландшафтну структуру НПП "Сколівські Бескиди".

При цьому Олег Федірко брав активну участь у науковій роботі з виконання держбюджетної і госпдоговірної тематик кафедри, факультету й Університету. Так у 2000-х рр. це такі теми: "Еколого-ландшафтний аналіз природних умов та ресурсів Західного регіону України", "Геоекологічний аналіз природних умов і ресурсів Західного регіону України", "Геоекологічний аналіз Західного регіону України для підтримки сталого розвитку". Водночас працює над формуванням Літопису природи та Проекту організації території НПП "Сколівські Бескиди", здійснює ландшафтне картографування природно-історичного заказника "Стільське городище".

Під керівництвом Олега Федірка захистили дисертації: Володимир Матвій (1999) "Ландшафтні основи оптимізації природокористування у Скибових Горгонах" (призначений керівником після смерті Гаврила Міллера) та Андрій Романів (2008) "Ландшафтно-рекреаційний потенціал НПП "Синевир"". Також він консультував дослідження Андрія Даврянського, який навчався у докторантурі Університету Марії Кюрі-Склодовської у Любліні (Польща). Колеги та учні щиро вдячні йому за змістовні поради та консультації під час написання дисертаційних робіт: Андрій Байцар, Віталій Брусак, Володимир Біланюк, Ігор Рожко, Юрій Нестерук, Богдана Сенчина, Тетяна Божук, Віталій Мартинюк, Євген Іванов.

Олег Федірко неодноразово виступав офіційним опонентом кандидатських дисертацій, зокрема Людмили Сорокіної, Віри Мельник і Наталії Таранової. Керував магістерськими і дипломними роботами, які були відзначені державною екзаменаційною комісією, а його випускники (Євген Іванов, Ірина Оленич, Михайло Фізяр) рекомендовані в аспірантуру.

Окремо згадаємо й викладацьку роботу Олега Миколайовича. Зрозуміло, що за довгу педагогічну діяльність у Львівському університеті йому довелося читати чимало ключових навчальних дисциплін: "Основи ландшафтознавства", "Теоретичні проблеми фізичної географії", "Прикладне ландшафтознавство", "Ландшафти України", "Основи ландшафтного прогнозування", "Вчення про лісові ландшафти". Він з глибоким розумінням справи вмів довести знання до студентів, зацікавити їх науковою роботою, надати необхідні консультації й просто порадити інформацію, яку в ті часи було складно отримати. У 2000-х рр. зробив і читав новітні саме тоді спецкурси для студентів фізико-географічної спеціальності, зокрема такі як "Еволюція ландшафтів", "Екологія ландшафтів" і "Ландшафтне різноманіття". Окрім цього, регулярно проводив заняття Студентського наукового семінару, керував курсовими роботами, брав активну участь у студентській науковій роботі.

Однак справжнього географа можна пізнати під час навчальної практики. Зрозуміло, Олег Федірко багаторічно був керівником розділів комплексної фізико- та економіко-географічної практики для студентів другого курсу, що відбувалася на базі Чорногірського географічного стаціонару, зокрема керівництво гірським розділом (рис. 5).

Рис. 5. Навчальна практика на Чорногорі. О. Федірко стоїть крайній справа. Світлина 1985 р.

Fig. 5. Teaching practice in Chornohora. O. Fedirko is standing on the far right. Photo 1985.

Винятково ставився до побуту, історії та топоніміки Карпатського краю. Під час походів, навчальних та виробничих практик любив посидіти біля ватри. Знав чимало пісень, легенд та переказів. За світлий розум, тонкий гумор, спокійний характер, шанобливе ставлення до друзів його любили та поважали в колективі й серед студентів (рис. 6).

Рис. 6. Завжди в роздумах, навіть у місці власного натхнення.

Fig. 6. Always in thought, even in a place of own inspiration.

Проводячи ландшафтно-таксономічні дослідження, Олег Федірко писав: "...охорона і збереження природної системи та народної назви цієї системи повинні стати поняттями-синонімами. Ставлячи сьогодні завдання відродження народної термінології, ми повинні дбати про відродження її у первісному вигляді, іншими словами – у відповідності з первісним якісним змістом тих об'єктів природи, які названі їхнім іменем".

Відкритість Олега Федірка підтверджується активною участю в багатьох науково-практичних конференціях і семінарах, виїзних засіданнях і нарадах, десятках зустрічей із відомими географами чи однокурсниками, гірських походах чи екскурсіях Львовом.

Замість висновків. 4 вересня 2011 р. Федірко Олег Миколайович, доцент кафедри фізичної географії Львівського національного університету імені Івана Франка, відійшов у вічність повний наснаги, роздумів і творчих задумів. На жаль, його науковий внесок ще належно неоцінений у фізичній географії і ландшафтознавстві. Продовження праці та вивчення Українських Карпат є найвищою шанною маєстра ландшафтознавства й пошановувача Карпат і слова. Згадаємо його строки –

Щоби друзів своїх Ви приймали,
Щоби їхні провини прощали...
І на мене щоб зла не тримали,
Дорогі, Ви мої, кафедрали...

То яким залишиться у нашої пам'яті Олег Миколайович Федірко? Нехай кожен вирішить для себе сам. Пам'ятаємо...

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Архівна справа № 9439. Федірко Олег Миколайович / скл.: Я. Р. Скалоцька. *Архів Львівського національного університету імені Івана Франка*. Львів, 2024. 108 арк.
2. Муха Б. П. Кафедра фізичної географії Львівського національного університету. Історія та персоналія : збірник. Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2004. 430 с.
3. Тиханович Є., Біланюк В., Матвіїв В. та ін. Федірко Олег Миколайович: непересічний географ-ландшафтознавець. *Адаптивний менеджмент ландшафту для нового світового (без-) порядку* : матер. міжнарод. конф., присвяченої 80-річчю кафедри геоекології і фізичної географії (Львів–Ворохта, 25–28 вересня 2024 р.). Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2024. С. 30–31.
4. Федірко Олег Миколайович (30.08.1954 – 4.09.2011) – видатний дослідник ландшафтів Українських Карпат, Розточчя, Опілля. *Проблеми гірського ландшафтознавства*. 2014. Вип. 1. С. 154.
5. Федірко О. Ландшафтна структура НПП "Сколівські Бескиди". *Національний природний парк "Сколівські Бескиди". Географічне середовище*. URL: https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/04/3_land_stukt.pdf.
6. Федірко О. Сколівські Бескиди в системі ландшафтів Українських Карпат. *Національний природний парк "Сколівські Бескиди". Географічне середовище*. URL: https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/04/2_landsh_osobl.pdf.
7. Федірко О. Що означає власна назва "Сколівські Бескиди"? *Національний природний парк "Сколівські Бескиди". Географічне середовище*. URL: https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/04/5_pislimova.pdf.

REFERENCES

1. Arkhivna sprava № 9439 (2024). Fedirko Oleh Mykolaiovych / skl.: Ya. R. Skalotska. *Arkhiv Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka*. Lviv [in Ukrainian].
2. Mukha, B. P. (2004). Kafedra fizychnoi heohrafiï Lvivskoho natsionalnoho universytetu. *Istoriia ta personalii*. Lviv [in Ukrainian].
3. Tykhanovych, Ye., Bilaniuk, V., Matviiv, V., et al. (2024). Fedirko Oleh Mykolaiovych: neperesichnyi heohraf-landshaftoznavets. *Adaptyvnyi menedzhment landshaftu dlia novoho svitovoho (bez-) poriadku* : mater. mizhnarod. konf. Lviv : LNU im. I. Franka, 21–25 [in Ukrainian].
4. Fedirko Oleh Mykolaiovych (30.08.1954 – 4.09.2011) – vydatnyi doslidnyk landshaftiv Ukrainy. *Ukrainskykh Karpat, Roztochchia, Opillia* (2014). *Problemy hirs'koho landshaftoznavstva*, 1, 154 [in Ukrainian].
5. Fedirko, O. (2014) Landshaftna struktura NPP “Skolivski Beskydy”. *Natsionalnyi pryrodnyi park “Skolivski Beskydy”. Heohrafichne seredovyshche*. URL: https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/04/3_land_stukt.pdf. [in Ukrainian].
6. Fedirko, O. (2014). Skolivski Beskydy v systemi landshaftiv Ukrainy. *Ukrainskykh Karpat. Natsionalnyi pryrodnyi park “Skolivski Beskydy”. Heohrafichne seredovyshche*. URL: https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/04/2_landsh_osobl.pdf. [in Ukrainian].
7. Fedirko, O. (2014). Shcho oznachaie vlasna nazva “Skolivski Beskydy”? *Natsionalnyi pryrodnyi park “Skolivski Beskydy”. Heohrafichne seredovyshche*. URL: https://geography.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/04/5_pislimova.pdf. [in Ukrainian].

Стаття: надійшла до редакції 16.12.2024
доопрацьована 15.05.2025
прийнята до друку 26.08.2025

**OLEG FEDIRKO – MASTER OF LANDSCAPE SCIENCE AND
A LOVER OF THE CARPATHIAN MOUNTAINS AND THE WORD...**

Volodymyr Bilanyuk, Yevhen Ivanov

*Ivan Franko National University of Lviv,
41, P. Doroshenko Str., Lviv, Ukraine, 79007
e-mail: volodymyr.bilanyuk@lnu.edu.ua, yevhen.ivanov@lnu.edu.ua*

The main historical pages of the Doctor of Geographical Sciences, Professor, Head of the Department of Physical Geography (1974–1994), Dean of the Geography Faculty (1976–1984) Gavrylo (Gabor-Arthur) Miller are considered. Gavrylo Miller is the founder of mountain landscape science, a well-known scientist who made a significant contribution to the understanding of the laws of the dynamics and development of mountain landscape complexes, forecasting their conditions, examination of conditions with various variants of anthropogenic modifications. The professor is the developer of the foundations of mountain landscape science, established the regularities of the genesis of the structure and dynamics of mountain landscapes, developed the methodology of mapping mountain areas, and initiated a number of applied trends in landscape science. He substantiated the concept of structural hierarchy, pulsational development, age and conditions of stabilization of mountain landscapes, introduced a new unit of landscape mapping in the mountains – the landscape streak.

Gavrylo Miller is one of the founders of the Lviv School of Landscape Studies. He initiates the acquisition and creation of the Chornohora geographic station and conducts landscape research on its basis. The professor is the author of more than 100 scientific, popular science and encyclopedic works, including the monograph “Landscape studies of mountain and foothill areas” (1974). Gavrylo Miller trained ten candidates of geographical sciences.

Keywords: professor, physical geography, landscape science, Chornohora.